

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.07.2000, sp. zn. 20 Cdo 723/2000, ECLI:CZ:NS:2000:20.CDO.723.2000.1

Číslo: 46/2001

Právní věta: Řízení o splnění dluhu mezi věřitelem a dlužníkem nezakládá překážku věci zahájené (§ 83 o. s. ř.) pro řízení o splnění téhož dluhu mezi věřitelem a ručitelem dlužníka.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.07.2000

Spisová značka: 20 Cdo 723/2000

Číslo rozhodnutí: 46

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Překážka zahájeného řízení, Řízení před soudem

Předpisy: 99/1963 Sb. § 83

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K r a j s k ý s o u d v Ostravě rozsudkem ze dne 9. 11. 1999 potvrdil k odvolání žalovaných rozsudek ze dne 5. 10. 1998, jímž O k r e s n í s o u d v Novém Jičíně žalovaným uložil zaplatit žalobci do tří dnů od právní moci rozhodnutí společně a nerozdílně částku 12 000 Kč s 15% úrokem z prodlení od 19. 11. 1994 do zaplacení a zavázal je k náhradě nákladů řízení žalobci. Dále žalovaným stanovil povinnost zaplatit žalobci na náhradě nákladů odvolacího řízení společně a nerozdílně částku 1125 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými a právními závěry soudu prvního stupně, že F., v. o. s., dlužila žalobci ze smlouvy o přepravě ze dne 7. 10. 1994 částku 12 000 Kč jako nedoplatek přepravného, splatného ke dni 18. 11. 1994. Veřejná obchodní společnost byla ke dni 8. 6. 1995 vymazána bez likvidace z obchodního rejstříku a její práva a závazky přešly na F., spol. s r. o., jež ovšem dluh dosud rovněž neuhradila. Žalovaní, kteří byli společníky veřejné obchodní společnosti po celou dobu jejího trvání, pak za úhradu nedoplatku ručí dle ustanovení § 56 odst. 6 a § 76 obch. zák., přičemž toto ručení jako akcesorický závazek nezaniká zánikem dlužníka. Bez významu pro řízení je podle odvolacího soudu okolnost, že Okresní soud v Novém Jičíně vydal dne 11. 2. 1997 platební rozkaz, kterým k zaplacení pohledávky zavázal veřejnou obchodní společnost; jde o právně neúčinné rozhodnutí, neboť veřejná obchodní společnost již v době jeho vydání neexistovala a i kdyby v onom řízení bylo lze dovodit procesní nástupnictví jiného subjektu, např. F., spol. s r. o., šlo by o nárok vůči právnímu nástupci původního dlužníka, takže (v poměru k žalovaným v tomto sporu) nejde o totožnost účastníků na straně žalované a nemůže jít o překážku věci zahájené nebo dokonce o překážku věci rozsouzené.

Proti rozsudku odvolacího soudu - a to výslovně do všech jeho výroků - podali všichni žalovaní

(zastoupení advokátem) včas dovolání, jehož přípustnost opírají o ustanovení § 237 odst. 1 písm. d) o. s. ř., namítají existenci dovolacích důvodů dle § 241 odst. 3 písm. a) a d) o. s. ř., jimiž lze odvolacímu soudu vytýkat, že v řízení došlo k vadám uvedeným v § 237 (písm. a/) a že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (písm. d/). Konkrétně dovolatelé poukazují na to, že odůvodněním napadeného rozhodnutí byl shora citovaný platební rozkaz označen za „zjevně právně neúčinné rozhodnutí bez právního významu pro toto řízení“, a uvádějí, že i kdyby tomu tak bylo (jako že nikoliv), zůstává zde překážka litispendence, když v téže věci (pro tentýž dluh) byla proti veřejně obchodní společnosti podána žaloba, o které dosud nebylo pravomocně rozhodnuto. Nesprávnost právního posouzení věci tkví podle dovolatelů v tom, že byl-li by žalobcův nárok oprávněný, byla by (na základě universální sukcese) jeho dlužníci F., spol. s r. o., a ručení dovolatelů za závazky této společnosti vylučuje (jako lex specialis k § 56 odst. 6 obch. zák.) ustanovení § 106 obch. zak., jelikož rozhodným není stav v době viníku závazku společnosti, nýbrž stav v době rozhodování. Proto dovolatelé požadují, aby napadený rozsudek byl zrušen.

Žalobce ve vyjádření navrhuje dovolání zamítnout, máje právní posouzení věci odvolacím soudem za správné, s tím, že dovolání není přípustné podle § 237 odst. 1 písm. d) o. s. ř., jelikož zde není totožnost účastníků sporu.

Dovolání není přípustné.

N e j v y š š í s o u d j e p r o t o o d m í t l .

Z odůvodnění:

Dle § 236 odst. 1 o. s. ř., dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Přípustnost dovolání proti rozsudku upravují ustanovení § 237, § 238 a § 239 o. s. ř. Podle § 238 odst. 1 o. s. ř. dovolání přípustné není, neboť dovoláním dotčeným výrokem o věci samé bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím částku 20 000 Kč (stou. § 238 odst. 2 písm. a/ o. s. ř.). Podmínky stanovené v § 239 o. s. ř. daná věc rovněž nesplňuje, neboť odvolací soud výrokem svého rozhodnutí přípustnost dovolání nevyslovil (odstavec 1) a žalovaní návrh na vyslovení přípustnosti dovolání nepodali (odstavec 2).

Zbývá posoudit podmínky přípustnosti určené v ustanovení § 237 o. s. ř. Ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. spojuje přípustnost dovolání proti každému rozhodnutí odvolacího soudu (s výjimkami zakotvenými v odstavci druhém) s takovými hrubými vadami řízení a rozhodnutí, které činí rozhodnutí odvolacího soudu zmatečným. Jelikož jiné vady dovoláním namítány nejsou a z obsahu spisu se nepodávají, zabýval se Nejvyšší soud tím, zda řízení je postiženo vadou tvrzenou dovolateli.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. d) o. s. ř.*) je řízení zmatečné i tehdy, jestliže v téže věci bylo již dříve pravomocně rozhodnuto nebo v téže věci bylo již dříve zahájeno řízení.

Podle ustanovení § 83 o. s. ř. platí, že zahájení řízení brání tomu, aby o téže věci probíhalo u soudu jiné řízení.

Podle ustanovení § 159 odst. 3 o. s. ř., jakmile bylo o věci pravomocně rozhodnuto, nemůže být projednávána znovu.

Ustanovení § 83 o. s. ř. zakazuje, aby o stejné věci probíhala současně dvě nebo více řízení; nastane-li takováto situace, překážka zahájeného řízení (litispendence) brání tomu, aby se pokračovalo v řízení, které bylo zahájeno později. Překážka věci pravomocně rozhodnuté (rei iudicatae) podle § 159 odst. 3 o. s. ř. pak brání tomu, aby věc, o níž bylo pravomocně rozhodnuto, byla projednávána znovu.

Ve smyslu obou těchto ustanovení jde o stejnou věc tehdy, jde-li v pozdějším řízení o tentýž nárok nebo stav, o němž bylo již zahájeno jiné řízení (o němž již bylo v jiném řízení pravomocně rozhodnuto), a týká-li se stejného předmětu řízení a týchž osob.

Tentýž předmět řízení je dán tehdy, jestliže tentýž nárok nebo stav vymezený žalobním petitem vyplývá ze stejných skutkových tvrzení, jimiž byl uplatněn (ze stejného skutku). Podstatu skutku (skutkového děje) lze přitom spatřovat především v jednání (a to ve všech jeho jevových formách) a v následku, který jím byl způsoben; následek je pro určení skutku podstatný proto, že umožňuje z projevů vůle jednajících osob vymezit ty, které tvoří skutek. Pro posouzení, zda je dána překážka věci pravomocně rozhodnuté, není významné, jak byl soudem skutek, který byl předmětem řízení, posouzen po právní stránce. Překážka věci pravomocně rozhodnuté je dána i tehdy, jestliže skutek byl soudem posouzen po právní stránce nesprávně, popřípadě neúplně (např. skutek byl posouzen jako vztah ze smlouvy, ačkoliv ve skutečnosti šlo o bezdůvodné obohacení). Co do totožnosti osob není samo o sobě významné, mají-li stejné osoby v různých řízeních rozdílné procesní postavení (např. vystupují-li v jednom řízení jako žalovaní a v druhém jako žalobci). Týchž osob se řízení týká i v případě, jestliže v pozdějším řízení vystupují právní nástupci (z důvodu universální nebo singulární sukcese) osob, které jsou (byly) účastníky dříve zahájeného řízení.

Z pohledu shora rozvedených kritérií projednání a rozhodnutí této věci překážka věci zahájené ani překážka věci rozsouzené nebránila. Společným jmenovatelem řízení ve věci vedené u soudu prvního stupně pod sp. zn. 7 C 2/97 a řízení v této věci je totiž toliko osoba žalobce. Dovolatelé (žalovaní) nejsou osobami totožnými s veřejnou obchodní společností žalovanou ve věci sp. zn. 7 C 2/97, přičemž nejde ani o právní nástupce této společnosti z důvodu universální nebo singulární sukcese (tím naopak je – jak dovolatelé sami tvrdí – F., spol. s r. o.). Není rovněž dána totožnost skutku. V řízení ve věci sp. zn. 7 C 2/97 šlo skutkově o úhradu plnění ze vztahu mezi věřitelem (žalobcem) a dlužníkem (veřejnou obchodní společností), založeného smlouvou o přepravě ze dne 7. 10. 1994. V tomto řízení pak jde o vztah mezi věřitelem (žalobcem) a ručiteli (žalovanými) dlužníka, založený na jiném skutkovém základě; na tom, že žalovaní jsou povinni uhradit věřiteli dluh ze smlouvy o přepravě za dne 7. 10. 1994 za dlužníka (veřejnou obchodní společnost) z titulu akcesorického ručitelského závazku, tedy nikoli jako „dlužníci“.

Nemají-li řízení ve věcech vedených u Okresního soudu v Novém Jičíně pod sp. zn. 7 C 2/97 a 7 C 167/98 totožný předmět řízení (nespočívají na totožném skutkovém základě) ani totožné účastníky, pak řízení není postiženo ani vadou uvedenou v ustanovení § 237 odst. 1 písm. d) o. s. ř.

Dovolání bylo výslovně podáno do všech výroků napadeného rozsudku, to jest i proti výroku o nákladech odvolacího řízení. Ten, ač je součástí rozsudku, má povahu usnesení. Přípustnost dovolání proti němu je proto nutno poměřovat ustanoveními § 237, § 238a a § 239 o. s. ř. Podle ustanovení § 238a a § 239 o. s. ř. tu není dovolání přípustné proto, že výrok o nákladech odvolacího řízení nemá povahu měnicího ani potvrzujícího rozhodnutí. Pro přípustnost dovolání z hlediska § 237 o. s. ř. pak platí to, co bylo o tomto ustanovení řečeno při zkoumání přípustnosti dovolání proti rozsudku.

Tento závěr s sebou nese konečně posouzení dovolání jako nepřípustného. Nejvyšší soud je proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), podle § 243b odst. 4 a § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř. odmítl.

**) Srov. též ustanovení § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 242 odst. 3 o. s. ř., ve znění účinném od 1.1.2001*